

ingen Skade, og det er derfor man saa fuldkommen rolig kan lade saadanne Raad bestaae. Er der intet Tid, ingen dygtig Samvirken, ja, saa samles de engang hvert Fjerdingaar uden at gjøre Gavn, men hvorfor kan man da ikke vente, hvorfor skal man saa strax opløse det? Det er jo muligt, at Raadet om kortere eller længere Tid vil maaskee med en anden Præst stifte overmaade megen Gavn. Man lader det kun hvile, det ligger i Dyale, og saa vaagner det atter, saasnart der er bedre Kræfter tilstede, saasnart man kan see, at der overhovedet kan udrettes Noget. I mine Tanker er det netop en Grund baade til at beholde og til at indrette disse Menighedsraad, at der, naar f. Ex. en nidkær Mand afløses af en bød Præst, er en lille Stof i Menigheden, der er vant til at arbejde i kirkelige Anliggender, og den Præst, der kommer til, har da ikke altfor stor Lethed ved at fjerne de Mænd, som saaledes have gjort Gavn, hvilket saare let kunde blive Tilfældet, naar man har altfor stor Lethed ved at opløse Raadet. Dette er altsaa en af de Bestemmelser, som jeg kunde ønske maatte udgaae, men selv om man beholdt den, troer jeg ikke der er noget overordentlig Farligt deri. Sikkert vil man gjort Prøven, jeg haaber, at man vil gjøre denne Prøve, uagtet Udsigten dertil jo ikke er overmaade stor, da en saa lang Række af Talere allerede have udtalt sig saa afgjørende mod Forslaget.

Høgsbro: Den ærede sidste Taler mente, at vi ikke skulde bringe Spørgsmaalet om en Kirkeforsatning ind under denne Sag her, da det ikke laa for; men jeg kan imidlertid ikke see Andet, end at det netop i denne Henseende har en overordentlig stor Betydning, om man vedtager det foreliggende Forslag eller ikke. Den ærede Minister ytrede jo ogsaa, at man skulde begynde fra nede, og at her var Grundvolden lagt til en Kirkeforsatning; men i saa Fald er det jo klart, at hele dennes Udvikling vil beroe paa, hvorledes Grundvolden bliver. Hvis den bliver Sognet istedetfor Menigheden, vilde deraf følge, at for Fremtiden en udbortes Grændse vilde komme til at træde istedetfor en indre aandelig Grændse, som jo dog egentlig skulde være det, det kom an paa ved et aande-

ligt Samfund. Derpaa vil det ogsaa efter min Mening komme til at beroe, om vi skulde faae en Forsatning i lutherisk Land, eller en, der nærmer sig den romersk-katholske. Den ærede Minister tog mig igaar Aftes meget ilde op, at jeg leilighedsvis kom til at ytre, at der ogsaa i vor Tids Bestræbelser efter en Kirkeforsatning laa Noget af den katholske Lusting, som er gaaet hen over mange af vore protestantiske Kirker; men jeg kan imidlertid ikke andet end fastholde dette Udtryk. Der er en væsentlig Forskjel mellem den romerske og lutheriske Kirke i Opfattelsen af Kirkebegrebet. Den romerske Kirke bygger paa Samfundet, medens den lutheriske Kirke bygger paa den enkelte Personlighed; den romerske Kirke overfører Statens Former paa Kirken og lægger Vægt paa det Udvortes, medens den lutheriske lægger Vægt paa det Indre og paa Landens Frihed. Det er ganske vist, som den ærede Minister igaar gjorde gjældende, at den romerske Kirke støtter sin Forsatning paa Geistlighedens og Paven's Magt, og at det først er gennem den reformeerte Kirke, at Rægtstanden er bleven sat ind i Kirken's Repræsentation; men det har ikke noget Væsentligt at sige, det Væsentlige er, at der er en udbortes Tvang over Sjælene, og om denne udføres af en enkelt Mand, af Paven med sin Geistlighed, eller af et Rægtmands-Fleertal, er mindre vigtigt. Den reformeerte Kirke har i denne Henseende altfor meget efterlignet den romerske. Den ærede Minister ytrede ogsaa, at vi skulde finde os i, at Mindretallet maatte høre sig for Fleertallet; men den ærede Rigsdagsmand for Søby (Fischer) har allerede udbillet, at dette vel kan gaae an paa Statens Enemærker, men ikke paa Kirken's, og jeg skal tilføje, at det netop er i den forskjellige Opfattelse heraf, at man maa søge det Eiendommelige for en katholsk Kirkeforsatning i Modsetning til en lutherisk. Vi kunne jo ikke antage, at fordi vi have en evangelisk-luthersk Kirke i Landet, at alle dens Medlemmer derfor have een Tro eller høre til eet aandeligt Samfund; den lutheriske Kirke har efterhaanden udviklet sig saaledes, at der nu er meget forskellige Opfattelser af dens Troesbekendelse, hvortil man i sin Tid sluttede sig med fuldstændig Frivillighed, og det baade